

Presentatie van drs. Yesu Kitenge, voorzitter van de stichting Lisanga Congolees Steunpunt, bij het sponsordiner van 2 december 2017 georganiseerd door de stichting Misa te Schiedam

Kansarme kinderen in de Democratische Republiek Congo: oorzaken en uitkomsten

Introductie

Toen ik via mijn netwerk gevraagd was om vandaag hier bij dit sponsordiner van de stichting Misa een presentatie te houden en als mede-moderator op te treden, zei ik meteen "ja". Als ik circa acht duizend kilometer heb gedaan van Congo naar Nederland, zeker met de vliegtuig, kan ik makkelijk minder dan honderd kilometer met de auto doen van Amsterdam naar Schiedam voor de kansarme kinderen in de Democratische Republiek Congo. Dat is voor mij een plezier om hier met u te zijn, hoewel het onderwerp niet vrolijk is. Met onze bijeenkomst hier voor het sponsordiner willen we de kansarme kinderen in Congo wel vrolijk maken. Dat wordt daarom met plezier gedaan.

Ik zal proberen mijn presentatie binnen de beschikbare tijd te houden. Dan gaan we door met een ander onderdeel: de quiz. Ik kom later hierop terug.

Mijn presentatie over de kansarme kinderen in de Democratische Republiek Congo heeft twee belangrijke kanten, namelijk de oorzaken enerzijds, en de uitkomsten anderzijds. In mijn presentatie komt u ook achter dat kansarme kinderen gepaard gaat met het fenomeen straatkinderen.

Nog een aspect dat niet onbelangrijk is. Ik ben politicoloog en bestuurskundige. Dat is mijn achtergrond. U zal misschien merken dat mijn benadering meer naar die kant zal opgaan.

Oorzaken

De oorzaken van de kansarme kinderen liggen grotendeels in gewapende conflicten, stuurloos land, gebrek aan toereikende inkomensbron en sociale omstandigheden. Ik ga het in het kort uitleggen.

Gewapende conflicten

Sinds eind jaren 90 van vorig eeuw, heersen in de Democratisch Republiek Congo, voorheen Zaïre, de geest van gewapende conflicten. De grote oorlog was de aanval van de buurlanden, Uganda, Burundi en Rwanda. Later zijn Congolese krijgsheren gewapende conflicten gaan maken, met of zonder steun van die buurlanden. Al die gewapende conflicten hebben te maken met het plunderen van de grondstoffen van Congo. Een van de consequenties van deze conflicten is de waardeloosheid van de kinderen in Congo. De kinderen uit de conflictgebieden zijn kwetsbaarder dan ooit. Ze zijn kindersoldaten geworden, weeskinderen, zwerfkinderen, slachtoffer van geweld van alle soorten en kinderen geboren als gevolg van verkrachting en hebben daardoor soms HIV/AIDS.

Presentatie van drs. Yesu Kitenge, voorzitter van de stichting Lisanga Congolees Steunpunt, bij het sponsordiner van 2 december 2017 georganiseerd door de stichting Misa te Schiedam

De kinderen zijn in gewapende conflicten in Congo het grootste slachtoffer. In Beni, Noord-Kivu, hebben ongeveer 20 scholen sinds drie maanden de deuren dichtgedaan van wege de onveiligheid. Het Fonds van de Verenigde Naties voor het kind gaat ervan uit dat er 7 miljoen kinderen getroffen zijn in de crisis in Grand Kasai, veroorzaakt door gewapend conflict. Deze kinderen vragen om aandacht, onze aandacht.

Stuurloos land

Dat de Democratische Republiek Congo nu stuurloos lijkt te zijn, komt door het feit dat de zittende macht zich niet of nauwelijks aan de regels, de wet en de grondwet houdt. Dat leidt tot willekeur in de behandeling van de burgers en onderdrukking. Dat gebeurt vaak bij kwetsbare burgers, waarvan de kinderen kwetsbader zijn. Deze ouders verliezen hun werk, hun vrijheid van beweging en soms hun leven. Als gevolg ervan belanden deze kinderen in soortgelijke situatie als die uit conflictgebieden, dus in uiterste gevallen op straat. En ze worden door de willekeur en de onderdrukking vaak onterecht aangehouden en in gevangenis gezet. Dit komt ook van wege gebrek aan overheidsbeleid en overheidsvoorzieningen om de toestand kansarme kinderen het hoofd te bieden. Deze kansarme kinderen willen geen gevangenis, maar een dak boven hun hoofd, eten en drinken, scholing, kortom een normaal leven. Deze kinderen vragen ook om aandacht, onze aandacht.

Gebrek aan toereikende inkomensbron

Door de gewapende conflicten zijn er veel mensen hun inkomensbron kwijt zijn. Ze zijn gevlucht naar andere gebieden waar ze niets hebben en nu werkloos zijn, enerzijds. Door het stuurloos land zijn er ouders die veel maanden achterelkaar geen salaris of geen pensioen ontvangen, of een zeer lage salaris onregelmatig ontvangen, anderzijds. De gevolgen daarvan zijn onder andere slechte voeding, slechte opvoeding, slechte onderwijstrajecten, slechte toegang tot medische zorg voor de kinderen. In extreme gevallen leidt het gebrek aan toereikende inkomensbron in gezinnen van kansarme kinderen tot het genereren van straatkinderen. Deze kinderen verdienen de aandacht, onze aandacht.

Sociale omstandigheden

Wat betreft de sociale omstandigheden wil ik hier twee gevallen benoemen. We kunnen ten eerste denken aan de familietoestand, met name de echtscheiding. Dit maakt in het meeste gevallen kinderen waardeloos doordat de ouders zich onvoldoende bezig houden met de zorg van hun kinderen. Meestal als de echtscheiding gevolg is van het gebrek aan toereikende inkomensbron, kunnen kinderen nergens terecht om steun te krijgen voor hun levensonderhoud.

Ten tweede kunnen we denken aan bezoek van de ouders bij bepaalde Congolese kerken waar de pastor als goeroe met veel gezag optreedt. Deze pastor, of liever goeroe, komt vaak met een zogenoemde openbaring, na een echtscheiding of dood van een ouder, dat de kinderen van het vorige huwelijk of van de overleden ouder heksen zijn. Ze worden daardoor uit hun gezinnen gezet en belanden op straat. Deze kinderen verdienen ook de aandacht, onze aandacht.

Presentatie van drs. Yesu Kitenge, voorzitter van de stichting Lisanga Congolees Steunpunt, bij het sponsordiner van 2 december 2017 georganiseerd door de stichting Misa te Schiedam

Uitkomsten

De uitkomsten voor de kansarme kinderen kunnen we vinden in vrede, rechtsstaat, verzorgingsstaat en kindbescherming. Ik ga het ook in het kort uitleggen.

Vrede

De vrede is zonder meer het streven om oorlog te verbannen. Dat kan bereikt worden onder andere door controle op de wapenstroom in de regio waar Congo zich bevindt, door de oprichting van Congo Tribunaal om gerechtigheid te promoten en een Congolees leger dat de vrede, stabiliteit en veiligheid kan handhaven. Dat zal ten goede aan de kinderen komen omdat ze geen product meer van gewapende conflicten zullen zijn. In 2016, bij voorbeeld, zijn er in Congo 3443 kinderen, waarvan 478 meisjes, uit de gewapende groepen gehaald dankzij de actie van UNICEF en haar partners. Dat laat zien dat deze kinderen behoefte aan normaal leven hebben. Dat is ook hun recht. De kinderen mogen en moeten hier meer aandacht blijven krijgen.

Rechtsstaat

De rechtsstaat kan een remedie zijn voor het stuurloos land. Met de rechtsstaat hebben willekeur en onderdrukking geen plek. De burger is niet of minder kwetsbaar. De gezinsleden kunnen dan bij elkaar blijven. De ouders hebben meer ruimte voor hun rechten. Ze kunnen dan ook hun plichten voor de kinderen adequaat vervullen. De kinderen hebben hier ook meer aandacht.

Verzorgingsstaat

De verzorgingsstaat spreekt van zelf dat de overheid zorgt voor de toegang tot onder meer onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en sociale zekerheid. Dat zal ook ten goede aan de kinderen komen.

Deze verzorgingsstaat heeft individuele en maatschappelijke bijdrage nodig. Voorbeelden dat toegang tot onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en sociale zekerheid gefaciliteerd moet worden om normaal leven aan kinderen te geven, zijn er zat. Ik noem hierbij twee voorbeelden.

Het eerste voorbeeld is het volgende. Gisteren was de internationale dag voor HIV/AIDS. Ik las gisteren een nieuwsbericht van Radio Okapi dat er in Congo nu 50% van mensen met HIV/AIDS toegang tot behandeling krijgen tegenover 10% in 2010 en 70% van moeders met HIV/AIDS toegang hebben tot de preventieve methodes tegen de besmetting van de virus aan kinderen tegen 8% in 2010. Dat is een resultaat van de inspanningen van de staat, de maatschappij, met name de NGO's, en internationale steun.

Een ander voorbeeld is van individuele steun vanuit de diaspora die meestal naar familie of vrienden gaat. In een goed georganiseerde en gestructureerde situatie kan de steun van diaspora bijdragen aan de versterking van de verzorgingsstaat.

**Presentatie van drs. Yesu Kitenge, voorzitter van de stichting Lisanga Congolees
Steunpunt, bij het sponsordiner van 2 december 2017 georganiseerd door de stichting
Misa te Schiedam**

Dus niet alleen de overheidstaken, maar ook de individuele en maatschappelijke initiatieven zullen meer kans van slagen krijgen in de vrede, de rechtsstaat en de verzorgingsstaat. Dat zal zeker leiden tot toereikende inkomensbron voor het levensonderhoud in de gezinnen. De kinderen krijgen hier zeker voldoende aandacht.

Kinderbescherming

Nu dat de kinderen voldoende aandacht hebben, zal een stelsel nodig zijn om deze aandacht te handhaven. Dat is dan de zorg voor ons allemaal om kinderen te beschermen als we aan de menselijkheid een toekomst willen bieden. Dat moet systematisch gebeuren.

Conclusie

Ik concludeer met de volgende woorden. Kinderen zijn we gisteren geweest; volwassenen en ouders zijn we vandaag geworden. Kinderen zijn ze vandaag; volwassenen en ouders worden morgen. Dus kinderen beschermen en helpen is onszelf beschermen en onszelf helpen. Bedankt voor uw aandacht.